

Accountantsverslag 2012

Grip op de financiële positie

Accountantsverslag 2012
voor Provincie Flevoland

.....

Provincie Flevoland

12 april 2013

Aan de provinciale staten van provincie Flevoland
T.a.v. mevrouw mr. A. Kost
Postbus 55
8200 AB Lelystad

12 april 2013

WO/eo286383/SJD/AdB

Geachte leden van de provinciale staten,

Met genoegen presenteren wij u ons accountantsverslag met betrekking tot de controle van de jaarrekening 2012 van provincie Flevoland. Dit rapport bevat de belangrijkste bevindingen uit de controle van uw jaarrekening. De bevindingen uit deze opdracht zijn op een open en constructieve wijze met de directie en het college van gedeputeerde staten besproken.

Ons verslag is afgegeven in overeenstemming met artikel 217 lid 4 van de Provinciewet. Wij gaan onder andere in op de belangrijkste bevindingen uit onze controle, de ontwikkeling in uw interne beheersing en geven onze visie op de financiële situatie. Daarnaast wordt in de bijlage ingegaan op ontwikkelingen die naar onze mening voor u relevant zijn in de nabije toekomst.

Graag willen wij de inhoud van dit verslag bespreken tijdens de vergadering van de werkgroep planning en control op 24 april 2013. Mocht u nog vragen hebben, aarzel dan niet om contact met ons op te nemen.

Wij willen graag van deze gelegenheid gebruik maken om u en de medewerkers van de provincie te bedanken voor de medewerking die we hebben ontvangen tijdens onze controle.

Met vriendelijke groet,
PricewaterhouseCoopers Accountants N.V.

W.J.J. Verdegaal-Ong RA

PricewaterhouseCoopers Accountants N.V., Newtonlaan 205, 3584 BH Utrecht, Postbus 85096, 3508 AB Utrecht
T: 088 792 00 30, F: 088 792 95 08, www.pwc.nl

'PwC' is het merk waaronder PricewaterhouseCoopers Accountants N.V. (KvK 34180285), PricewaterhouseCoopers Belastingadviseurs N.V. (KvK 34180284), PricewaterhouseCoopers Advisory N.V. (KvK 34180287), PricewaterhouseCoopers Compliance Services B.V. (KvK 5141406), PricewaterhouseCoopers Services B.V. (KvK 54229368), PricewaterhouseCoopers B.V. (KvK 34180289) en andere vennootschappen handelen en diensten verlenen. Op deze diensten zijn algemene voorwaarden van toepassing, waarin onder meer aansprakelijkheidsvoorraarden zijn opgenomen. Op leveringen aan deze vennootschappen zijn algemene inkopvoorraarden van toepassing. Op www.pwc.nl treft u meer informatie over deze vennootschappen, waaronder deze algemene (inkoop)voorraarden die ook zijn gedeponeerd bij de Kamer van Koophandel te Amsterdam.

Inhoudsopgave

- 1. Onze kernboodschappen**
- 2. Uw jaarrekening geeft een getrouw en rechtmatig beeld**
  - Een goedkeurende controleverklaring bij uw jaarrekening 2012
  - Geen materiële bevindingen ten aanzien van getrouwheid
  - Bevindingen ten aanzien van rechtmatigheid blijven binnen de goedkeuringstoleranties
  - Enkele tekortkomingen ten aanzien van naleving Europese Aanbestedingsrichtlijnen
  - Geen onrechtmatige overschrijdingen van programmaonderdelen
  - Uitgaven ILG zijn rechtmatig besteed
- 3. Kwaliteit van de jaarstukken is van goed niveau**
  - Wij vragen uw aandacht voor een aantal bijzonderheden in de jaarrekening 2012

3.2. Geen bevindingen ten aanzien van uw SISA-bijlage

3.3. De overige jaarrekeningposten en geconstateerde controlerisico's nader bekijken

3.4. De kwaliteit van de juistheid en volledigheid van de toelichting is van een goed niveau

3.5. Door het college zijn evenwichtige schattingen gemaakt

3.6. Aanzienlijk resultaat 2012, hiervan € 5 mln. reeds tussentijds gemeld

4. Grip op uw financiële positie

2.5. Geen onrechtmatige overschrijdingen van programmaonderdelen

2.6. Uitgaven ILG zijn rechtmatig besteed

3. Kwaliteit van de jaarstukken is van goed niveau

3.1. Wij vragen uw aandacht voor een aantal bijzonderheden in de jaarrekening 2012

- 3.2. Geen bevindingen ten aanzien van uw SISA-bijlage
  - 3.3. De overige jaarrekeningposten en geconstateerde controlerisico's nader bekijken
  - 3.4. De kwaliteit van de juistheid en volledigheid van de toelichting is van een goed niveau
  - 3.5. Door het college zijn evenwichtige schattingen gemaakt
  - 3.6. Aanzienlijk resultaat 2012, hiervan € 5 mln. reeds tussentijds gemeld
- 4. Grip op uw financiële positie**
- 4.1. De financiële positie van de provincie Flevoland is goed
  - 4.2. De provincie weet haar financiële positie in evenwicht te houden
- 5. Stevige investeringen in interne beheersing leveren positief resultaat**
- 5.1. Positieve ontwikkeling in interne controles, in 2013 vindt verdere doorontwikkeling plaats
  - 5.2. Er zijn geen bevindingen ten aanzien van uw IT
  - 5.3. De dekking en de reikwijdte van de controle
  - 5.4. U hebt voldaan aan de Wet openbaarmaking uit publieke middelen gefinancierde topinkomens
- 6. Single Information Single Audit (SISA)**
- Bijlage De volgende ontwikkelingen zijn van invloed op uw provincie**
- 4.3. Flevoland zet stappen om wendbaarheid van de organisatie te vergroten
  - 4.4. De provincie is in staat om financiële tegenvalters en financiële risico's op te vangen zonder grote beleidswijzigingen

- 4.5. Diepgang en kwaliteit liquiditeitsplanning verdient meer aandacht
- 5. Stevige investeringen in interne beheersing leveren positief resultaat**
- 5.1. Positieve ontwikkeling in interne controles, in 2013 vindt verdere doorontwikkeling plaats
  - 5.2. Er zijn geen bevindingen ten aanzien van uw IT
  - 5.3. De dekking en de reikwijdte van de controle
  - 5.4. U hebt voldaan aan de Wet openbaarmaking uit publieke middelen gefinancierde topinkomens
- 6. Single Information Single Audit (SISA)**
- Bijlage De volgende ontwikkelingen zijn van invloed op uw provincie**
- 4.3. Flevoland zet stappen om wendbaarheid van de organisatie te vergroten
  - 4.4. De provincie is in staat om financiële tegenvalters en financiële risico's op te vangen zonder grote beleidswijzigingen

1. Onze kernboodschappen

1. Wij hebben een goedkeurende controleverklaring afgegeven voor de aspecten getrouwheid en rechtmatigheid.
2. In 2012 is verder geïnvesteerd in de interne beheersing door bijvoorbeeld het verder verbeteren van interne controles, het investeren in kwaliteit op de financiële afdeling, herinrichting van de financiële functie en doorontwikkeling van het planning- en controlproces. Dit heeft naar onze mening geresulteerd in een verbetering van de grip op de financiële positie. De oplevering van het jaarrekeningdossier was daarnaast van een goed niveau. Een positieve ontwikkeling die in 2013 een vervolg zal krijgen (o.a. fiscale beheersing en doorontwikkeling interne controles).
3. Flevoland heeft een aantal gronden in bezit in Oostvaarderswold (totaal € 4,8 mln.) als gevolg van het voorfinancieren van de gronden. Door het tijdelijk stopzetten van de ontwikkeling in Oostvaarderswold is de verwachting dat de gronden niet op korte termijn worden ingezet voor ontwikkeling. Daarbij wordt geen rijkshulpdragte meer verwacht ter dekking van deze gronden. Flevoland loopt nu het waarderingsrisico over de waarde van de gronden. Op basis van de huidige waarde van de grond is voor per saldo € 1,2 mln. een voorziening getroffen voor het waarderingsrisico. Wij kunnen hiermee instemmen.
4. Uit de interne controle op de naleving van Europese aanbestedingsrichtlijnen blijkt een beperkt aantal dossiers dat ten onrechte niet Europees is aanbesteed (€ 0,58 mln.). Dit betreft veelal dossiers uit voorgaande jaren die nog doorlopen in 2012. De tekortkomingen blijven binnen de door u vastgestelde controletoleranties. Derhalve hebben wij een goedkeurende verklaring voor rechtmatigheid afgegeven.
5. Eind 2012 is een vaststellingsovereenkomst getekend met het Rijk voor de financiële afwikkeling van het ILG 2007 -2013. Op basis hiervan worden in 2012 en 2013 nog aanvullende uitkeringen van het Provinciefonds ontvangen. In de jaarrekening is de provinciefondsuiterkering over 2012 verwerkt (totaal € 14 mln.) en per saldo afgeboekt van de nog openstaande vordering op het Rijk. De resterende vordering op het Rijk uit hoofde van het ILG bedraagt per ultimo 2012 nog € 7,2 mln. Deze vordering zal middels een uitkering van het provinciefonds in 2013 worden ontvangen.

In 2013 zal tevens de gehele financiële verwerkingswijze worden afgewond. Het is hierbij van belang om tijdig de effecten van het nieuwe provinciale beleid op het gebied van natuur te verwerken in de meerjarenbegroting.

6. Uit de controle van de SISA-bijlage blijken geen tekortkomingen. In 2012 zijn voor het eerst interne controles uitgevoerd op SISA. Dit biedt een duidelijke toegewegeerde waarde. In 2013 zullen de controles verder worden doorontwikkeld. Wij onderschrijven het belang hiervan, mede gezien de aangescherpte vereisten door het Rijk.
7. De kwaliteit van de jaarverslaggeving is in 2012 verder verbeterd. De toelichting op de financiële afwijkingen is over het algemeen van een goed niveau. Aandachtspunt blijft (zoals bij veel organisaties) het voorospellend vermogen. Positief hierin is dat in 2012 reeds aan de Staten een prognose van het rekeningresultaat is gemeld van circa € 5 mln.
8. Wij hebben in dit verslag een aantal aspecten van de financiële positie uitgewerkt. Hieruit blijkt dat de financiële positie goed is. Wel zijn immiddels diverse bezuinigingen ingezet om ook in de komende jaren de financiële positie in evenwicht te houden. Het weerstandsvermogen is een belangrijk onderdeel van de financiële situatie. De paragraaf weerstandsvermogen in het jaarverslag is naar onze mening van een goed niveau en biedt goed inzicht in de risico's en beheersmaatregelen. In de jaarrekening 2012 is een adequate analyse van de ontwikkeling van het EMU-saldo opgenomen (van belang voor de Wet HOF). Aandachtspunt in dit kader is het verder inrichten van liquiditeitsprognoses, inclusief een koppeling met het verwachte EMU-saldo.

2. Uw jaarrekening geeft een getrouw en rechtmatig beeld

2.1 Een goedkeurende controleverklaring bij uw jaarrekening 2012

Wij hebben een goedkeurende controleverklaring verstrekt

Wij hebben onze werkzaamheden uitgevoerd op de jaarrekening 2012. Deze jaarrekening toont een totaal eigen vermogen van € 112.263.000, een balanstotaal van € 231.997.000 en een resultaat na bestemming van € 9.395.000.

We hebben een goedkeurende controleverklaring op de aspecten getrouwheid en rechtmatigheid verstrekt met betrekking tot de jaarrekening 2012, zoals is opgesteld door het college.

2.2 Geen materiële bevindingen ten aanzien van getrouwheid

Uit onze controle zijn geen materiële ongecorrigeerde controleverschillen geconstateerd ten aanzien van het aspect getrouwheid. Derhalve hebben wij een goedkeurende controleverklaring voor getrouwheid aangegeven. Daarnaast is het aantal gecorrigeerde controleverschillen zeer beperkt. Dit geeft naar onze mening een goed beeld van de verbeteringen die zijn doorgevoerd in de interne beheersing ten aanzien van de financiële positie.

2.3 Bevindingen ten aanzien van rechtmatigheid blijven binnen de goedkeuringstoleranties

In de volgende tabel hebben wij onze fouten en onzekerheden met betrekking tot het aspect rechtmatigheid opgenomen. In paragraaf 2.4 is een toelichting opgenomen op de bevindingen.

Controleverschillen rechtmatigheid:	Fouten DT/(CT)	Onzekerheden DT/(CT)	Toelichting
Bevindingen naleving Europese aanbestedingsrichtlijnen	€'000	€'000	paragraaf 2.4
Totaal	581		
In % van de totale lasten	0,26%	0%	
Goedkeuringstoleranties	1%	3%	
Ordeel	goedkeurend		

Tabel 1 Ongecorrigeerde controleverschillen rechtmatigheid

2.4 Enkele tekortkomingen ten aanzien van naleving Europese Aanbestedingsrichtlijnen

Door de organisatie is in 2012 een adequate interne controle uitgevoerd op de naleving van Europese aanbestedingsrichtlijnen. In voorgaande jaren is voor enkele contracten geconstateerd dat deze ten onrechte niet Europees zijn aanbesteed. Deze contracten zijn deels doorgelopen in 2012. Dit leidt tot een rechtmatigheidsfout van € 0,58 mln. (2011: € 0,3 mln.). Hierbij is één nieuw contract geconstateerd dat ten onrechte niet Europees is aanbesteed. Daarnaast is onder de niet uit de balans blijvende verplichtingen in de jaarrekening een toelichting opgenomen met daarin de doorlopende contractwaarde van een aantal contracten. Op basis van de kadernota rechtmatigheid hebben wij op basis hiervan ook de lasten in 2013 als tekortkoming aangemerkt (circa € 0,2 mln.). De geconstateerde fouten en onzekerheden blijven ruim binnen de door u vastgestelde controletoleranties. Derhalve hebben wij ook ten aanzien van het aspect rechtmatigheid een goedkeurend oordeel verstrekt.

2.5 Geen onrechtmatige overschrijdingen van programmaonderdelen

Als blijkt dat de gerealiseerde lasten zoals weergegeven in de programmarekening hoger zijn dan de geraamde bedragen met inbegrip van de laatste begrotingswijzigingen, kan er sprake zijn van onrechtmatige uitgaven.

Voor een juiste oordeelsvorming is van belang in hoeverre de begrotingsoverschrijding past binnen het door de Staten geformuleerde beleid en/of wordt gecompenseerd door hogere opbrengsten. Het bepalen of, respectievelijk welke begrotingsoverschrijdingen onrechtmatig zijn, is voorbehouden aan Provinciale Staten.

In het kader van het afleggen van verantwoording richting PS ligt het autorisatienniveau op het niveau van de programmaonderdelen. In het jaarverslag is een analyse van de verschillende financiële resultaten per programma en programmaonderdeel opgenomen. Hieruit blijkt op twee programmaonderdelen een overschrijding van de begrote kosten door met name een hogere toerekening van apparaatskosten. Deze kosten worden jaarlijks eenmaal doorbelast aan de verschillende programmaonderdelen. Derhalve is hiervan tussentijds niet vast te stellen in hoeverre een overschrijding zal ontstaan. Op basis van de kadernota rechtmatigheid is dit derhalve niet als onrechtmatig aan te merken. Daarnaast worden de begrote reservemutaties overschreden. Dit vooral door een aantal reserves waarbij het jaarlijkse gerealiseerde saldo wordt verrekend met de reserve (legalisatiereserves). Op basis van besluitvorming door de Staten over het mogen egalisieren van de kosten hebben wij dit niet als onrechtmatigheid aangemerkt.

Middels het vaststellen van de jaarrekening door de Staten worden de overschrijdingen alsnog explicet goedgekeurd.

2.6 Uitgaven ILG zijn rechtmatig besteed

De uitvoering van het ILG/PMJP ligt conform voorgaande jaren voor een deel zowel bij provincie Flevoland als bij de Dienst Regelingen (DR) en de Dienst Landelijk Gebied (DLG) van het ministerie van EL&I. De rechtmatigheid van de uitgaven van DR en DLG is door de Audit Dienst Rijk (ADR) vastgesteld.

Dit op basis van het landelijk hiertoe vastgestelde normenkader. Door de ADR zijn controleverklaringen aangegeven bij de verantwoording van de ILG uitgaven van DR en DLG ten laste van het budget van provincie Flevoland. Uit deze controleverklaring blijkt dat de verantwoording getrouw en rechtmatig is.

Als provinciaal accountant hebben wij een review uitgevoerd op de door de ADR verrichte werkzaamheden. Uit deze review is gebleken dat in het kader van de jaarrekeningcontrole van provincie Flevoland conform voorgaande jaren in voldoende mate kan worden gestemd op de controleverklaring van de ADR; dit in aanvulling op de interne beheersing binnen provincie Flevoland. Geconcludeerd kan worden dat de uitgaven ILG per saldo (uitgaande van de tolerancies op basis van de jaarrekening 2012) rechtmatig zijn verantwoord in de jaarrekening 2012.

3. Kwaliteit van de jaarstukken is van goed niveau

3.1. Wij vragen uw aandacht voor een aantal bijzonderheden in de jaarrekening 2012

3.1.1. Voorziening getroffen voor waarderingsrisico provinciale gronden Oostvaarderswold

In de jaarrekening 2012 is onder de materiële vaste activa voor € 4,8 mln. aan gronden Oostvaarderswold gepresenteerd (conform 2011). Dit betreft gronden die de provincie Flevoland per ultimo 2012 heeft voorgefinancierd.

De intentie bestond om deze gronden bij de ontwikkeling van Oostvaarderswold in te brengen. Aangezien de gronden op eigen naam zijn gekocht heeft Flevoland de gronden onder de materiële vaste activa gepresenteerd.

In 2011 heeft het college ingeschat dat de boekwaarde van deze grond alsnog ten laste van het ILG-budget c.q. aanvullend budget voor Oostvaarderswold kon worden gebracht. Middels een uitspraak van de bestuursrechter in maart 2012 is de vordering inzake de aanvullende financiering van Oostvaarderswold op het Rijk afgewezen. Bij de jaarrekening 2011 bestond nog de intentie om in beroep te gaan en hiermee alsnog financiële dekking te krijgen voor de waarde van zelfstandig aangekochte grond.

Medio 2012 is duidelijk geworden dat het college niet in beroep gaat tegen de uitspraak van de bestuursrechter. Hierdoor zullen op basis van de huidige inzichten geen aanvullende middelen worden verkregen voor Oostvaarderswold. Provincie Flevoland zal zich nu oriënteren op de mogelijk bestemming van de gronden.

Door de huidige ontwikkelingen op de vastgoedmarkt staat de marktwaarde voor grond onder druk. Flevoland loopt momenteel het waarderingsrisico van de grond. Hiervoor was in de jaarrekening 2011 reeds een risicobuffer in de algemene reserve opgenomen van € 1,2 mln. Door het college is een inschatting gemaakt van de waarde van de grond per ultimo 2012. Dit op basis van een interne analyse en een extern onderzoek waarin ook de waarde van de grond is betrokken.

Op basis hiervan is in de jaarrekening 2012 een voorziening van € 1,2 mln. getroffen en ontrokken aan de risicobuffer in de algemene reserve. Dit is door het college ook adequaat toegelicht in de jaarrekening. Wij kunnen instemmen met deze verwerkingswijze. Wel hebben wij het college geadviseerd de voorziening in 2013 in mindering te brengen op de materiële vaste activa.

Wij hebben het college geadviseerd jaarlijks een taxatie uit te laten voeren op de gronden. Op basis hiervan kan de waarde van de grond jaarlijks worden bepaald en, indien nodig, bijgesteld.

3.1.2. Financiële situatie OMALA wordt adequaat gemonitord
Provincie Flevoland is samen met de gemeente Lelystad en Almere een samenwerkingsverband aangegaan waarbij Flevoland voor een bedrag van € 25.000 aandelen heeft verworven in NV Omala (33,33%). De NV Omala is opgericht om de ontwikkeling van een bedrijventerrein rondom de luchthaven Lelystad mogelijk te maken.

Daarnaast kent Flevoland een kapitaalstorting in CV Airport Garden City (totaal € 1 mln.) en is voor in totaal € 2,6 mln. aan leningen verstrekt aan de CV. (2011: € 2,2 mln.). In 2012 is hierbij een nieuwe lening verstrekt (€ 0,4 mln.). In de CV wordt de grondexploitatie van Omala gerealiseerd. Dit betreft een grondexploitatie gericht op het ontwikkelen van bedrijventerrein.

Landelijk staan de grondexploitaties flink onder druk. Bij veel gemeenten worden momenteel aanzienlijke afaarderingen doorgevoerd. De grondexploitatie van Omala kent op dit moment nog een minimaal kostendekkend perspectief. Wel kent de grondexploitatie diverse risico's.

Wij hebben de (financiële en bestuurlijke) sturing op Omala besproken met het college en de directie. Onze indruk is dat Flevoland via haar aandeelhoudersrelatie adequaat invulling geeft aan de sturing op Omala. In de paragraaf verbonden partijen in het jaarverslag 2012 wordt beschreven welke maatregelen Flevoland heeft getroffen ter beheersing van de risico's.

Wij hebben het college geadviseerd met name bij de actualisering van de grondexploitatie in 2013 kritisch te kijken naar de gehanteerde uitgangspunten. Het moment van het inrekenen van opbrengsten en kosten, de prijsstelling van de gronden en eventuele grondprijssstijgingen, maar ook het moment van bestedingen van kosten, zijn mede bepalend voor het uiteindelijke resultaat van de grondexploitatie. Indirect loopt Flevoland hierdoor mogelijk financiële risico's.

3.1.3. Concrete financiële afspraken over afwikkeling ILG 2007 – 2013

Vordering ILG deels ontvangen via aanvullende uitkering provinciefonds

Eind 2012 is door de provincies een afrondingsovereenkomst gesloten met het Rijk over de afwikkeling van het ILG-budget 2007 – 2013. Hierbij is duidelijk geworden dat de provincies middels twee aanvullende uitkeringen uit het provinciefonds nog geld zullen ontvangen voor de financiële afwikkeling. In december 2012 is voor Flevoland middels de decemberricercaire een aanvullende uitkering over 2012 van € 14,3 mln. beschikbaar gekomen.

Per 31 december 2011 had de provincie nog een vordering op het Rijk uit hoofde van voorgefinancierde kosten ILG van circa € 17 mln. Met de aanvullende uitkering uit het provinciefonds is een deel van de vordering op het Rijk ontvangen.

De ontvangen aanvullende provinciefondsuitkering is in de jaarrekening als late onder de algemene dekkingsmiddelen verantwoord (totaal € 14,3 mln.). De vordering op het Rijk is daarnaast ten laste van het resultaat 2012 verlaagd met € 14,3 mln. Aangezien in 2012 nog bestedingen ILG zijn verricht, bedraagt de vordering op het Rijk per ultimo 2012 nog € 7,2 mln. Middels een aanvullende uitkering uit het provinciefonds in 2013 zal de vordering worden ingelost.

Bestedingen ILG in 2012 verwerkt conform systematisch voorgaande jaren
De bestedingen ILG zijn in voorgaande jaren verwerkt conform de gemaakte landelijke afspraken in het handboek ILG. Ook in 2012 is gekozen voor deze verwerkingswijze. De kosten en opbrengsten zijn hierbij ten laste gebracht van de verschillende programma's. In 2013 zal het ILG definitief worden afgewikkeld. Dan zal ook de wijze van begroten en verantwoorden moeten worden herijkt. Dit hangt af van de wijze van invulling van de natuurtaken, waarvoor de provincies zelfstandig verantwoordelijk worden.

Wij hebben het college geadviseerd in 2013 tijdig inzicht te bieden aan de Staten over de verdere financiële effecten van de afrekening van het ILG. In de begroting 2014 zullen naar verwachting voorstellen worden opgenomen over de verdere (financiële) inrichting van de natuurspraken.

3.1.4. Onderhoudsvoorzieningen worden in 2013 geactualiseerd

Flevoland heeft in de jaarrekening 2012 een drietal egalisatievoorzieningen voor onderhoud opgenomen. Dit betreft de voorzieningen niet jaarlijks onderhoud voor wegen, waarwegen en provinciehuis (totaal € 12,2 mln.). Deze voorzieningen zijn bedoeld om de onderhoudskosten gelijkmatig over de jaren heen te verdelen.

In 2013 zullen de onderhoudsplannen worden geactualiseerd. Op basis hiervan zullen de voorzieningen worden bijgesteld. Hierbij is het van belang om te beoordelen dat alleen de kosten van groot onderhoud worden meegenomen in de onderhoudsvoorzieningen. Kosten van klein onderhoud (jaarlijks ten laste van exploitatie) en investeringen (activeren en afschrijven) dienen niet te worden meegenomen in de voorziening. Wij hebben het college geadviseerd hier expliciet een toets op te laten uitvoeren in 2013.

3.1.5. Terugvordering Flevonice geheel voorzien

In 2012 is in verband met een faillissement een verstrekte subsidie teruggevorderd (circa € 2,8 mln.). Gezien het risico op oninbaarheid is deze vordering geheel voorzien. Derhalve is de voorziening voor oninbaarheid met € 2,8 mln. toegenomen.

3.1.6. Dotaties aan reserves overschrijden begroting

Uit de toelichting op de reserves blijkt dat de dotaties aan de reserves de begrote dotaties overschrijden. Dit wordt met name veroorzaakt door de dotaties aan de reserve P-MJP (€ 0,85 mln. boven begroting) en de reserve technische bijstand Europa (€ 0,05 mln. boven begroting). Op basis van de nota reserves en voorzieningen mogen de mutaties reeds worden verwerkt in de betreffende jaarrekening (in plaats van via resultaatbestemming door de Staten). Derhalve kunnen wij instemmen met deze verwerkingswijze. Door het vaststellen van de jaarrekening 2012 door de Staten worden de mutaties alsnog expliciet bekraftigd.

3.1.7. Motorrijtuigenbelasting verwerkt op basis van opgave belastingdienst

De opbrengst motorrijtuigenbelasting over 2012 bedraagt volgens informatie van de Belastingdienst ruim € 46,5 mln. Conform voorgaande jaren wordt door het CBM geen controleverklaring overgelegd waaruit de volledigheid, juistheid en tijdschap van de verantwoorde (en geïnde) opcenten per provincie blijken. Er bestaat mogelijk nog een onzekerheid ten aanzien van de juistheid en volledigheid van de in de jaarrekening 2012 verantwoerde opbrengst motorrijtuigenbelasting. Kwantificering van deze post is voor provincie Flevoland niet mogelijk. Naar verwachting is hier geen sprake van een omvangrijke onzekerheid. Aangezien sprake is van een landelijke systematiek en deze onzekerheid al diverse jaren bestaat, kunnen wij instemmen met de huidige verwerkingswijze.

3.1.8. Provinciefondswitkering valt lager uit, bedrag nog onzeker

In de decemberrekening heeft het ministerie van BZK aangegeven dat het provinciefonds door de systematiek van 'samen de trap op en samen de trap af' naar beneden zal worden bijgesteld. De oorzaak ligt bij het Rijk. Die heeft door de bezuinigingen minder besteed dan begroot (onderuitputting) hetgeen leidt tot 'samen de trap af'. Vanuit het ministerie is tot op heden nog geen berichtgeving ontvangen over de verwachte omvang van de daling en het effect voor provincie Flevoland. Flevoland heeft een inschatting gemaakt en per saldo € 0,3 mln. als schuld verwerkt. Er is echter sprake van een onzekerheid over de werkelijke omvang van het bedrag. Hierover zal bij de meicirculaire meer duidelijk worden. In de toelichting op de jaarrekening heeft het college de bestaande onzekerheid adequaat toegelicht. Wij kunnen ons vinden in de verwerking door het college.

3.1.9. Onzekerheid voorziening pensioen/uitkeringen GS uitgezocht, voorziening bijgesteld

In ons accountantsverslag over de jaarrekeningcontrole 2011 hebben wij u geïnformeerd over een onzekerheid in de voorziening pensioen/uitkeringen GS, omdat voor een oud-gedeputeerde geen berekening was opgesteld. Hierdoor was het onduidelijk in hoeverre de voorziening volledig was verantwoord. In 2012 is uitgezocht in hoeverre alle (ex)- gedeputeerden in de voorziening zijn opgenomen en is voor alle gedeputeerden een actuariële berekening gemaakt. Op basis hiervan is de voorziening bijgesteld (stand per ultimo 2012 € 5,5 mln.). In 2013 is één oud-gedeputeerde overleden. Het is nog onduidelijk in hoeverre de opgebouwde pensioenrechten kunnen vrijvallen. Dit zal in 2013 nader worden onderzocht. Uit voorzichtigheid is de voorziening gehandhaafd.

Wij kunnen hiermee instemmen. Wel hebben wij het college geadviseerd dit tijdig uit te zoeken en bij een verval de begroting 2013 tijdig bij te stellen door een begrotingswijziging.

3.2. Geen bevindingen ten aanzien van uw SISA-bijlage

SISA blijft zich doorontwikkelen

Onderdeel van uw jaarrekening is de SISA-bijlage. Via deze bijlage worden diverse rijkssuitkeringen verantwoord. Wij voeren onze controle uit op grond van specifieke instructies van de rijksoverheid die onder meer zijn vastgelegd in de "Nota verwachtingen accountantscontrole 2012". Mede naar aanleiding van overleg tussen de stakeholders (ministerie van Binnenlandse Zaken, uitkeringsverstrekende ministeries), Auditdienst Rijk en de gemeente- en provincie-accountants is een aantal onduidelijkheden in de normstelling van de controles uit het verleden door een nadere toelichting weggewerkt. Het betreft met name de werkzaamheden met betrekking tot de deugdelijke totstandkoming van de zogenaamde D-indicatoren en de zogenaamde 'o' verantwoordingen. Tevens zijn cumulatieve indicatoren ingevoerd. Ook is de procedure inzake heraanevreringen met een nieuwe notitie verduidelijkt.

Overigens merken wij hierbij op dat de verduidelijking van de verwachtingen ook aan het licht heeft gebracht dat de stakeholders op specifieke punten verwachten dat de controlerewerkzaamheden worden uitgevoerd met een kleinere materialiteit dan voor de jaarrekeningcontrole. Dit betekent ook dat de aanlevering van de SISA-bijlage meer inspanning vraagt van de organisatie om de gewenste kwaliteit te waarborgen.

Dit jaar heeft het Rijk ook voor het eerst al inzicht gegeven in het aantal te verantwoorden uitkeringen en de indicatoren voor 2013. Op deze wijze kunt u tijdig uw administratie inrichten om over 2013 te voldoen aan de juiste verantwoordingseisen.

Uit de controle van de SISA-bijlage blijken geen tekortkomingen

Op grond van het Besluit Accountantscontrole Decentrale Overheden (Bado) gelden voor SISA andere, zwaardere, rapportagetoleranties dan u als PS in uw controleprotocol heeft opgenomen. Dit om het voor de ministeries mogelijk te maken om de specifieke uitkeringen vast te stellen en de Algemene Rekenkamer van informatie te voorzien. Wij hebben bij onze controle *geen* afwijkingen geconstateerd. In hoofdstuk 6 gaan wij nader in op onze constateringen per regeling.

Wat ging goed tijdens de controle en wat kan beter

In 2012 is voor het eerst een verbijzonderde interne controle op SISA uitgevoerd door de organisatie. Een positieve ontwikkeling met een duidelijke toegevoegde waarde. Uit de verbijzonderde interne controle zijn diverse correcties gebleken die uiteindelijk ertoe hebben geleid dat de SISA-bijlage daadwerkelijk is aangepast. Daarnaast is de kwaliteit van de dossiervoering behoorlijk verbeterd, omdat er nu een eerste controle op de oplevering is uitgevoerd en derhalve tekortkomingen nog tijdig kunnen worden hersteld.

Voor onze controleverzamheden hebben wij gebruik gemaakt van de werkzaamheden van de verbijzonderde interne controle. Hierbij hebben wij de volgende punten voor doorontwikkeling geconstateerd:

- SISA is een aspect dat een groot deel van de organisatie raakt. De verbijzonderde interne controle functionaris is hierbij afhankelijk van aanlevering van documentatie uit de organisatie. De kwaliteit van deze aanleveringen is een belangrijk verbeterpunt.
- Het tijdsiger uitvoeren van controles. Nu werden enkele controles nog te laat uitgevoerd.
- De documentatie van zowel de uitgevoerde werkzaamheden als de conclusies kan verder verbeteren.

Inmiddels hebben wij met de organisatie afspraken gemaakt om gezamenlijk tot een doorontwikkeling te komen in 2013.

3.3. De overige jaarrekeningenposten en geconstateerde controllerisico's nader bekijken

In deze paragraaf gaan wij nader in op een aantal belangrijke onderwerpen uit ons controleplan. In onze managementletter hebben wij ook een aantal zaken gerapporteerd. Daarnaast wordt in de overige paragrafen ook invulling gegeven aan een aantal aspecten.

Geconstateerde controllerisico's	Resultaten van onze controlevarkaamheden
Gevolgen Wet Hof	<p>In het jaarverslag is een adequate analyse opgenomen van de ontwikkeling van het EMU-saldo. Doorontwikkeling van liquiditeitsprognoses is in dit kader van belang. Zie ook hoofdstuk 4.</p>
Gevolgen van het verplicht stellen van schatkistbankieren	<p>Schatkistbankieren heeft geen financieel effect op de jaарrekening 2012. Mogelijk heeft dit wel gevolgen voor het rendement op uitgezette middelen in de komende jaren. Hier wordt in de meerjarenbegroting rekening mee gehouden.</p>
Waardering deelnemingen en leningen	<p>Wij hebben de belangrijkste risico's met betrekking tot deelnemingen en leningen besproken. Er vindt adequate sturing plaats op bijvoorbeeld Omala. Daarnaast is in 2012 een voorziening getroffen voor terugordering van een subsidie. Zie ook 3.1.2 en 3.1.5.</p>
Invulling baten en lastenstelsel	<p>Landelijk is er veel overleg gevoerd over het baten- en lastenstelsel. Uit de controle van de jaарrekening van provincie Flevoland blijken geen bijzonderheden of tekortkomingen op dit aspect. Lasten worden genomen op het moment van prestatielevering (inkopen) dan wel bij toekenning van de subsidie (subsidies). Bij de subsidies wordt hierbij wel rekening gehouden met de toerekening van kosten aan het juiste boekjaar.</p>
Waardering provinciaal vastgoed	<p>Op basis van een uitspraak van de Commissie BBV is het niet noodzakelijk om op maatschappelijk vastgoed (bijvoorbeeld het provinciehuis) af te waarderen. Het risico van afwaardering voor niet-maatschappelijk vastgoed is door provincie Flevoland intern uitgezocht. Dit betreft alleen de gronden Oostvaarderswold. Hiervoor is een voorziening gevormd.</p>

 Planning/interim-stadium Jaareinde stadium

Tabel 2 Risicobeoordeling

3.4. De kwaliteit van de juistheid en volledigheid van de toelichting is van een goed niveau

De jaarrekening is opgesteld door het college van Gedeputeerde Staten in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten. Als onderdeel van onze controle hebben wij:

- de gepasteid van de toegepaste grondslagen voor financiële verslaggeving beoordeeld; en
- de kwaliteit van de toelichtingen beoordeeld.

Er zijn geen aanpassingen in de waarderingsgrondslagen doorgevoerd

De jaarrekening is opgesteld door het college van Gedeputeerde Staten in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten en de stellige uitspraken in de notities van de Commissie BBV. Wij achten de toegepaste grondslagen passend. Er hebben zich met betrekking tot de grondslagen van provincie Flevoland in 2012 geen wijzigingen voorgedaan.

Kwaliteit van de toelichtingen

De toelichtingen in de jaarrekening zijn beoordeeld en worden beschouwd in overeenstemming te zijn met de vereisten van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten.

Wij hebben de kwaliteit van de in de jaarverslaggeving opgenomen toelichtingen beoordeeld en komen hierbij tot de volgende conclusies:

- Per programmaonderdeel wordt inzicht geboden in de doelen uit de begroting 2012, de realisatie, de activiteiten die zijn verricht en de risico's die aanwezig zijn.
Tevens wordt in het jaarverslag per programmaonderdeel een financiële analyse gepresenteerd. Hierbij worden de verschillen tussen begroting en werkelijke realisatie toegelicht, waarbij wordt aangegeven in hoeverre de afwijking effect heeft op de reserve, bijdragen derden of het rekeningsaldo. De verklaringen voor de financiële verschillen zijn over het algemeen goed toegelicht.
- De toelichting op de afwijking op de apparaatskosten is in een aantal gevallen algemeen van aard ("onderuitputting bedrijfsvoering").
In de jaarrekening is op hoofdlijnen een verklaring weergegeven van het verschil tussen begroting en werkelijke realisatie.

- Er is in de jaarrekening een analyse van de kosten van bedrijfsvoering opgenomen. Hierin worden de ontwikkelingen van de kosten duidelijk toegelicht.

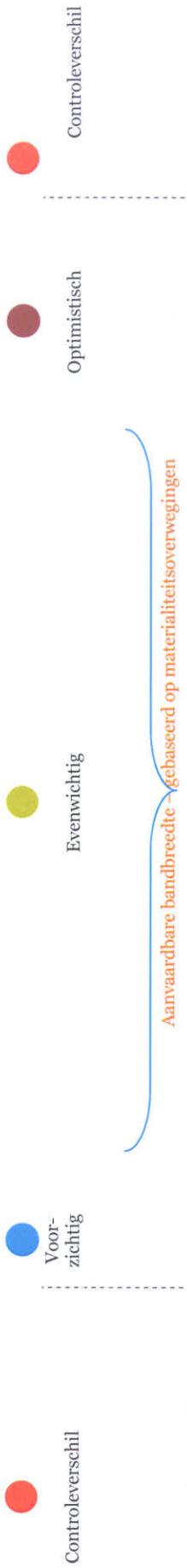
De huidige kwaliteit van de verslaggeving is een duidelijk resultaat van de doorontwikkeling in de afgelopen jaren.

3.5. Door het college zijn evenwichtige schattingen gemaakt

Bij het opstellen van de jaarrekening moet het college belangrijke schattingen voor de verslaggeving maken en toelichten. Wij hebben de schattingen die door het college zijn gemaakt bij het opstellen van de programmarekening 2012 beoordeeld, en geconcludeerd dat deze zijn gebaseerd op adequate onderbouwingen. Onderstaande tabel geeft een overzicht van onze bevindingen met bijbehorende motivering.

Belangrijke schattingen	Beoordeling			Toelichting
	2012	A.1.1.	2011	
Afschrijvingen	●	●	●	Afschrijvingspercentage De nota afschrijvingsbeleid zoals door het college opgesteld hebben wij gebruikt bij de toetsing van de afschrijvingen in de jaarrekening 2012. Hierbij hebben wij geen bijzonderheden geconstateerd.
Waardering deelnemingen en leningen	●	●	●	Waardering deelnemingen Door Flevoland wordt een kritische toets uitgevoerd op de waardering van de deelnemingen en leningen. De sturing op Omala is hiervan een goed voorbeeld.
Waardering Oostvaarderswold	●	●	●	Waardering gronden Oostvaarderswold Op basis van een interne analyse heeft het college een voorziening getroffen voor het waarderingsrisico van de onder de materiële vaste activa verantwoorde gronden Oostvaarderswold (totaal € 1,2 mln.).
Voorzieningen	●	●	●	Omvang en toereikendheid van de voorzieningen Uit de controle van de voorzieningen zijn geen tekortkomingen gebleken. Aandachtspunt is de actualisering van de onderhoudsvoorzieningen in 2013.

Tabel 3 Bevindingen betreffende schattingen

Aanvaardbare bandbreedte → gebaseerd op materialiteitsoverwegingen

Naast eerder genoemde specifieke inschattingen hebben wij onder andere ook onderstaande inschattingen beoordeeld:

- Waardering van debiteuren.
- De bepaling en onderbouwingen van de verplichtingen en enkele kortlopende schulden.
- De inschatting van niet-kwantificeerbare risico's.

Uit onze beoordeling blijken geen aandachtspunten of tekortkomingen die van invloed zijn op ons oordeel bij de jaarrekening.

3.6. Aanzienlijk resultaat 2012, hiervan € 5 mln. reeds tussentijds gemeld.

Om inzicht te geven in het voorspellend vermogen van de provincie, geven wij in onderstaand overzicht weer wat de verschillen zijn tussen de primaire begroting, de aangepaste begroting en de programmarekening 2012.

(x € 1.000)	Begroting voor wijzigingen	Begroting na wijzigingen	Realisatie	Verschil (voordeel)
Resultaat voor bestemming	-685	-12.450	-22.715	-10.265
Mutaties reserves	685	12.450	13.320	870
Resultaat na bestemming	0	0	-9.395	-9.395
In % van de omvangsbasis (totale lasten)	n.v.t.	4,7%		

Tabel 4 Analyse resultaat

In hoofdstuk 1.2. van de jaarrekening is een analyse van dit resultaat opgenomen. Hieruit blijkt dat het verschil tussen de begroting en werkelijke realisatie door diverse redenen kan worden verklard. In 2012 is circa € 5 mln. reeds als verwacht rekeningresultaat gemeld aan de Staten. Dit is een positief voorbeeld van invullen van het voorspellend vermogen van de provincie. Wel blijven wij benadrukken dat het voorspellend vermogen (zoals bij veel organisaties) kan worden verbeterd. Door de stappen die zijn gezet in de verbetering van de beheersing zien wij hier wel een duidelijke positieve verbeterslag.

4. Grip op uw financiële positie

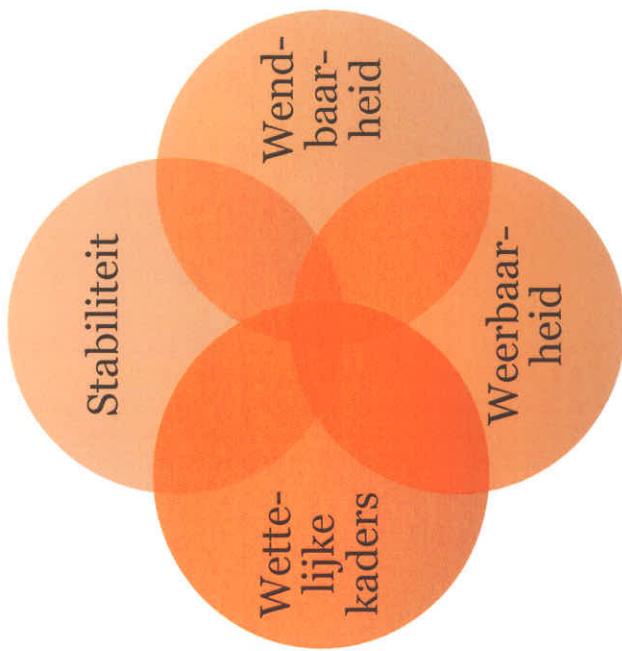
4.1. De financiële positie van de provincie Flevoland is goed

In dit hoofdstuk hebben wij op basis van de jaarrekening in hoofdlijnen een analyse opgenomen van de financiële positie van de provincie Flevoland. Voor deze analyse hebben we de financiële positie nader geconcretiseerd in vier aspecten, te weten: financiële stabilitéit, financiële wendbaarheid, financiële weerbaarheid en wettelijke kaders.

De mate waarin de provincie in enig jaar snel kan reageren op veranderingen en behoeften, ambities en doelstelling is vertaald naar de financiële wendbaarheid van de provincie. De **financiële wendbaarheid** geeft inzicht in de mate waarin de provincie snel accenten kan verleggen binnen de exploitatie. Belangrijk aspect betreft de classificatie van de baten en lasten als structureel c.q. vast of incidenteel c.q. variabel. Daarnaast geeft de mate waarin de provincie langdurige verplichtingen is aangegaan inzicht in de financiële wendbaarheid. Zie paragraaf 4.3. “de provincie zet stappen om de wendbaarheid van de organisatie te vergroten”.

De **financiële weerbaarheid** geeft aan in hoeverre de provincie op lange termijn kan blijven voldoen aan haar verplichtingen. Dit komt vooral tot uitdrukking in het weerstandsvermogen (eigen vermogen) en de solvabiliteitsratio van de provincie. Zie paragraaf 4.4 “de provincie is in staat om financiële tegenvalters en risico's op te vangen zonder grote beleidswijzigingen”.

Ten slotte dient het financiële beleid wel binnen de **wettelijke kaders** uitgevoerd te worden, zoals de kasgeldlimiet en renterisiconorm opgenomen in de wet Financiering decentrale overheden, of het EMU-saldo conform de Wet houdbare overheidsfinanciën. Zie paragraaf 4.5. “diepgang en kwaliteit liquiditeitsplanning verdient meer aandacht”.

Figuur 1 Vier domeinen van de financiële positie

De **financiële stabilitéit** geeft de mate aan waarin de provincie haar financiële positie in evenwicht weet te houden. Deze stabilitéit komt tot uitdrukking in de exploitatie (saldo van baten en lasten), de balans (ratio's) en de liquiditeitsbegroting van de provincie. Zie paragraaf 4.2. “provincie Flevoland weet haar financiële positie goed in evenwicht te houden”.

4.2. De provincie weet haar financiële positie in evenwicht te houden

Een duurzaam financieel beleid houdt onder andere in dat de voorzieningen voor de burgers en de provinciale lasten voor burgers stabiel blijven en burgers niet voor financiële verrassingen komen te staan. Deze stabiliteit komt tot uitdrukking in verschillende onderdelen van de financiële positie van de provincie.

Het IPO en VNG geven aan dat de schuldenlast meer zegt over de financiële positie van gemeenten en provincies dan de hoogte van het eigen vermogen. Hierdoor worden diverse ratio's gehanteerd. Onderstaand geven wij u inzicht in deze ratio's voor provincie Flevoland per 31 december 2012 in relatie tot de normstelling die hiervoor als uitgangspunt gehanteerd wordt. Tevens hebben wij de vergelijkende cijfers per 31 december 2011 opgenomen.

Het financieel evenwicht kan worden gemeten op basis van een aantal kengetallen. Hieronder hebben wij deze kengetallen weergegeven.

Kengetal	Norm	31-12-2012	31-12-2011
Debt-ratio (=1-solvabiliteitsratio)	< 80%	51,6 %	57,3 %
Quick ratio (liquiditeitsratio)	≥ 1	1,65	1,36

Tabel 5 Kengetallen stabiliteit

De debt-ratio betreft de verhouding van de schulden (inclusief voorzieningen) ten opzichte van het balanstotaal. Een debt-ratio boven de 80% geeft een signaal af voor een slechte financiële situatie. Provincie Flevoland heeft op basis van bovenstaande debt-ratio een goede financiële positie. Dit wordt mede veroorzaakt doordat de provincie geen langlopende schulden heeft. De debt ratio wordt hiermee met name veroorzaakt door de kortlopende schulden.

De quick ratio betreft de verhouding tussen de vlotte activa (excl. voorraden) ten opzicht van de overlopende passiva, waarmee beoordeeld kan worden of de provincie in staat is op korte termijn aan haar betalingsverplichtingen te voldoen. Deze kan als gezond worden gezien als deze > 1 betreft. Bij provincie Flevoland ligt deze ratio op 1,65. Dit mede door een omvangrijke post aan liquide middelen.

Er kan derhalve worden geconcludeerd dat op basis van de kengetallen provincie Flevoland een gezonde financiële positie heeft. De ratio's zijn in het afgelopen jaar zelfs verbeterd.

4.3. Flevoland zet stappen om wendbaarheid van de organisatie te vergroten

De provincie is continu in beweging en vraagt door veranderingen in de maatschappij om aanpassingen van de behoeften, ambities en doelstellingen van de provincie. Het domein wendbaarheid geeft de flexibiliteit van de provinciale exploitatie en balansposities weer.

Tevens geeft dit inzicht in de mate waarin de provincie op korte termijn accenten kan verleggen. Denk hierbij aan de ruimte binnen de exploitatie (structureel (voorbild kapitaallasten) versus incidenteel), onbenutte belastingcapaciteit, flexibele schil van de personele formatie (vast personeel versus inhuur) als ook de verkoop en/of andere financieringswijze van provinciale bezittingen.

Provincie Flevoland heeft in 2012 bezuinigingen ingezet. Daarnaast zal in 2013 een reorganisatie worden doorgevoerd in de ondersteunende diensten. Op deze wijze wil Flevoland actief zorg dragen voor het meer wendbaar worden van de organisatie en wordt ingespeeld op de verwachte financiële ontwikkelingen van o.a. het provinciefonds.

Kengetal	Norm	31-12-2012	31-12-2011
Nettoschuld als aandeel van de exploitatie	< 100 %	1%	28%

Tabel 6 Kengetallen flexibiliteit

De netto-schuld als aandeel van de exploitatie geeft een indicatie van de druk van de rentelasten op de exploitatie. De netto-schuld als aandeel van de exploitatie is te berekenen als de som van de kortlopende schulden, de langlopende schulden, de voorzieningen minus de financiële activa en de liquide middelen, gedeeld door de totale inkomsten. Voor de normering geldt: hoe hoger het percentage, des te groter het aandeel van rentelasten in de totale exploitatie en daarmee des te lager de flexibiliteit in het resterende budget. De grenzen liggen als volgt: > 150%: onvoldoende, tussen 150% en 100%: voldoende, < 100%: goed. Deze percentages zijn gebaseerd op een richtlijn van het VNG. Met een score van 1% scoort provincie Flevoland zeer goed.

Zoals bij de stabilitéit reeds weergegeven wordt dit met name veroorzaakt doordat de provincie geen leningen heeft en een sterke liquiditeitspositie.

4.4. De provincie is in staat om financiële tegenvallers en financiële risico's op te vangen zonder grote beleidswijzigingen

Ondanks een stabiele financiële positie staat de provincie bloot aan externe factoren zoals rijksbezuinigingen en claims. De weerbaarheid geeft o.a. aan in hoeverre de provincie op lange termijn kan blijven voldoen aan haar verplichtingen. Dit komt vooral tot uitdrukking in (de ontwikkeling van) het weerstandsvermogen van de provincie, maar ook deels in de solvabiliteit van de provincie (zie "Stabiliteit").

(x € 1.000)	Incidenteel	Structueel	Totaal
A. Weerstandscapaciteit	22.002	18.350	40.352
B. Beleidsrisico's en bedrijfsrisico's	13.850	11.500	25.350
Overschot aan weerstandsvermogen (A-B)	8.152	6.850	15.002

Tabel 7 Kengetallen weerbaarheid

In de paragraaf weerstandsvermogen in het jaarverslag 2012 wordt op een adequate wijze gepresenteerd wat de risico's zijn, welke beheersmaatregelen zijn genomen en wat de verwachte financiële omvang van de risico's betreft (op basis scenario's). Daarnaast worden de risico's afgezet ten opzichte van de aanwezige weerstandscapaciteit. De kwaliteit van de paragraaf is in vergelijking met diverse andere provincies en gemeenten van een goed niveau. De paragraaf biedt naar onze mening goed inzicht aan de Staten.

Belangrijk aandachtspunt voor de toekomstige financiële huishouding betrifft de stille lasten problematiek. Dit is ook vermeld in de paragraaf weerstandsvermogen. Er is € 4,5 mln. per jaar in de meertjarenbegroting als stelpost opgenomen, waarmee de provincie verwacht het risico voor de komende 10 jaar te kunnen opvangen.

4.5. Diepgang en kwaliteit liquiditeitsplanning verdient meer aandacht

Met het wetsvoorstel Wet houdbare overheidsfinanciën (Wet HOF) wil het kabinet de Europese afspraken ten aanzien van begrotingsdiscipline doorverhalen naar gemeenten, provincies en waterschappen. Hoewel de wet nog niet definitief is vastgesteld, is de verwachting dat deze wel aangenomen zal worden en invloed zal hebben op uw toekomstige beleid.

Het EMU-saldo of vorderingssaldo is het financieringssaldo minus deelname aan bedrijven en inkomsten uit kredietverstrekking, uitgedrukt in geld, van een overheid die lid is van de Europese Monetaire Unie (EMU). Het EMU-saldo is in 1992 door de EMU ingevoerd om vergelijkingen tussen de verschillende eurolanden te kunnen maken. In het verleden hanteerde elke staat zijn eigen berekening voor het financieringssaldo; vergelijken kon hierdoor niet. In het wetsvoorstel is hiervoor een eenduidige berekeningswijze voorgeschreven.

Volgens de regels van de wet HOF, mag het EMU-saldo bij de gemeenten, provincies en waterschappen niet groter zijn dan 0,5% van het brutobinnenvlands product. De ruimte voor provincies wordt op basis van begrotingen verdeeld over de individuele provincies en wordt jaarlijks in de septembercirculaire weergegeven. Wanneer het werkelijke saldo positief is, is er sprake van een vorderingenoverschot, als het werkelijke saldo negatief is, spreekt men over een vorderingentekort.

In de jaarrekening is inzicht gegeven in de normeringen zoals deze voor Flevoland voor 2012 van toepassing waren. Uit deze toelichting blijkt dat Flevoland ver binnen de gestelde referentiewaarde blijft. Dit wordt veroorzaakt doordat bestedingen gedurende 2012 neerwaarts zijn bijgesteld. Een belangrijk aandachtspunt hierbij is dat beoordeeld dient te worden of het neerwaarts bijstellen van bestedingen geen effect heeft op toekomstige bestedingen. Het risico bestaat dat deze bestedingen in komende jaren alsnog uitgevoerd dienen te worden en daarmee effect hebben op het EMU-saldo in de komende jaren.

In uw financieringsparagraaf is informatie over de kasgeldlimiet en de renterisiconorm opgenomen. Provincie Flevoland kent geen langlopende leningen. Derhalve bestaat op dit aspect geen groot risico. Om de liquiditeitsbehoefte voor de komende jaren in beeld te hebben, dient de liquiditeitsplanning gekoppeld te worden aan het EMU-saldo. Dit zodat Flevoland een goed zicht heeft op de ontwikkeling van het EMU-saldo en hier actief op kan spelen met de planning van bijvoorbeeld investeringen.

In 2012 is gestart met het door ontwikkelen van de liquiditeitsprognoses. Dit zal in 2013 verder worden opgepakt. Een belangrijke ontwikkeling in relatie tot Wet HOF, maar ook gezien de omvang van de post liquide middelen per jaareinde.

5. Stevige investeringen in interne beheersing leveren positief resultaat

Onze bevindingen over uw interne controlemgeving hebben we weergegeven in onze rapportage interim-bevindingen controle 2012 d.d. 4 februari 2013. Onze conclusie is dat op basis van de aard en omvang van uw organisatie u voldoende interne beheersmaatregelen heeft om een betrouwbare gegevensverwerking te waarborgen.

In de processen die wij hebben beoordeeld hebben wij geen materiële bevindingen gconstateerd die direct van invloed zijn op de jaarrekeningcontrole.

Wij zien dat verbeteringen gerealiseerd zijn in de interne beheersing. Er is geïnvesteerd in de verbetering en doorontwikkeling van de bedrijfsvoering. Dit leidt tot een daadwerkelijk verbeterde grip op de financiële positie. Hierbij wordt ook gekeken op welke wijze provinciebreed meer bewustwording van financiële beheersing kan worden verkregen. Dit is ook daadwerkelijk van belang voor het voorspellend vermogen in de organisatie.

Bij de jaarrrekeningcontrole zijn weinig correcties geconstateerd, is de oplevering en onderbouwing van zowel de balans als de exploitatierekening van een goed niveau. Dit tekent de positieve stappen die zijn gezet in de interne beheersing rondom de financiële sturing.

Belangrijke aspecten die nog verder aandacht behoeven zijn onder andere:

- Doorontwikkeling van interne controles (zie ook hierna).
  - Verder grip krijgen op de fiscale beheersing. In 2012 is hiertoe een onderzoek uitgevoerd naar de btw-kansen en -risico's.
- Naast deze genoemde aandachtspunten (die in 2013 zullen worden opgepakt) zien wij verdere mogelijkheden om de interne controles door te ontwikkelen. De huidige interne controles kwalificeren nog als "gegevensgerichte" controles. Dit kan in veel gevallen al voldoende zekerheid bieden. Een vervolgstap hierbij kan zijn om tot meer procesgerichte, systeemgerichte of risicogerichte controles te komen. Dit hangt uiteraard af van de ambitie op het gebied van control.

Onze bevindingen over uw interne controlemgeving hebben we weergegeven per eind 2013 de fiscale beheersing naar een hoger niveau te hebben gebracht. Bewustwording creëren in de organisatie van kansen en risico's is hierbij van belang.

- In 2013 zal hier concreet actie op worden ondernomen. Doelstelling is om per eind 2013 de fiscale beheersing naar een hoger niveau te hebben gebracht. Bewustwording creëren in de organisatie van kansen en risico's is hierbij van belang.
- In 2013 wordt daarnaast actief gewerkt aan de herinrichting van de financiële functie. Onder andere wordt onderzocht in hoeverre een nieuw financieel systeem dient te worden geïmplementeerd.

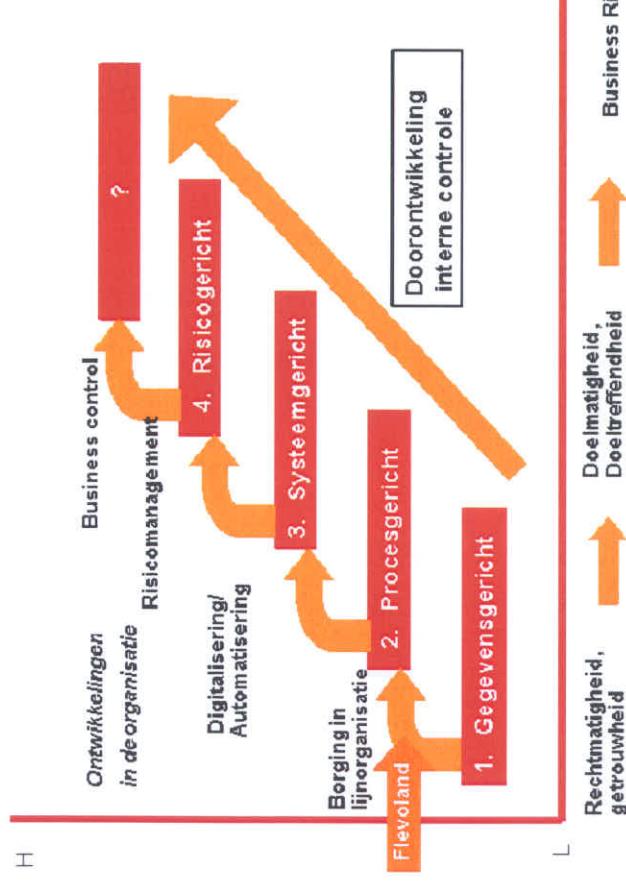
5.1. Positieve ontwikkeling in interne controles, in 2013 vindt verdere doorontwikkeling plaats

In 2012 is door de interne organisatie gewerkt aan het verder implementeren van (verbijzonderde) interne controles in de organisatie. De in 2011 ingezette controles zijn hierbij geëvalueerd en verbeteringen zijn doorgevoerd. In 2012 is gewerkt aan verdere bewustwording in de organisatie. Dit door het organiseren van een aantal workshops in de organisatie. Daarnaast is in 2012 gestart met het uitvoeren van verbijzonderde interne controles op SISA.

Naar onze mening zijn dit positieve stappen die duidelijk hebben bijgedragen aan het verder in de grip krijgen van de financiële positie. Aandachtspunten hierbij zijn nog het meer tijdig uitvoeren van controles, het meer door de organisatie laten uitvoeren van controles en de documentatie van aanpak en bevindingen.

Naast deze genoemde aandachtspunten (die in 2013 zullen worden opgepakt) zien wij verdere mogelijkheden om de interne controles door te ontwikkelen. De huidige interne controles kwalificeren nog als "gegevensgerichte" controles. Dit kan in veel gevallen al voldoende zekerheid bieden. Een vervolgstap hierbij kan zijn om tot meer procesgerichte, systeemgerichte of risicogerichte controles te komen. Dit hangt uiteraard af van de ambitie op het gebied van control.

Onderstaand hebben wij een model weergegeven waarin de stadia van interne controle zijn gepresenteerd.

5.2. Er zijn geen bevindingen ten aanzien van uw IT

Wij hebben de betrouwbaarheid en continuïteit van uw geautomatiseerde gegevensverwerking beoordeeld. In onze managementletter hebben wij hierover al uitgebreid gerapporteerd.

Wij hebben in samenwerking met onze EDP-auditors de IT-omgeving beoordeeld. Daarbij zijn wij van mening dat de IT-omgeving binnen uw organisatie van voldoende niveau is om de continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking te waarborgen.

Uit onze beoordeling blijkt dat er nog een aantal aandachtspunten bestaan, zoals het aanscherpen van procedures rondom het doorvoeren van wijzigingen in systemen, het inrichten van een formele procedure voor wijzigingen van rechten in systemen en het opstellen van een aantal beleidsplannen (informatiebeveiliging, continuïteits- en calamiteitenplan). Hiervoor zijn activies in gang gezet door het college.

5.3. De dekking en de reikwijdte van de controle

Wij voeren de jaarrekeningcontrole uit om een oordeel over de getrouwheid en rechtmatigheid van de jaarraking als geheel te vormen, zoals bedoeld in artikel 217, tweede lid van de provinciewet. Het is niet de doelstelling van de jaarrekeningcontrole om zekerheid te verschaffen over de kwaliteit van de interne organisatie. De controle van de jaarraking bestaat uit een combinatie van controlewerkzaamheden, waaronder risicoanalyse, cijferbeoordelingen, beoordeling van de administratieve procedures en het daarmee samenhangende systeem van interne beheersingsmaatregelen en gegevensgerichte controlewerkzaamheden. De samenstelling en omvang van die werkzaamheden zijn noodzakelijk voor het verkrijgen van dit oordeel over de getrouwheid en rechtmatigheid.

Tijdens onze controlewerkzaamheden maken wij gebruik van de rapporterings- en goedkeuringstoleranties zoals opgenomen in het Besluit accountantscontrole decentrale overheden ('Bado'), tenzij Provinciale Staten in een controleprotocol ten behoeve van de accountant andere controles- en rapporteringstoleranties vaststelt.

Wij hebben het college geadviseerd de ambitie omtrent interne controle nader te bepalen, waarbij ingegaan wordt op het gewenste einddoel van interne controle. Dit als kapstok voor de organisatie voor de verdere inrichting van controles.

Dit houdt in dat wij een goedkeurende controleverklaring kunnen afgeven als de geconstateerde fouten minder zijn dan 1% (€ 2,2 mln.) en de onzekerheden minder zijn dan 3% (€ 6,6 mln.) van de totale werkelijke lasten en toevoegingen aan de reserves in de jaarrekening.

Er zijn geen aanwijzingen van fraude gebleken

De primaire verantwoordelijkheid voor het voorkomen en opsporen van fraude en onjuistheden berust bij het college van Gedeputeerde Staten. De Provinciale Staten zien erop toe dat het college hier toe adequate procedures volgt en actie onderneemt als daar toe aanleiding bestaat.

Als uw accountant hebben wij de verantwoordelijkheid om risico's van fraude te herkennen, voor zover deze risico's kunnen leiden tot materiële fouten in de jaarrekening.

Zoals overeengekomen in ons controleplan hebben wij in het kader van de controle de volgende werkzaamheden uitgevoerd:

- Het bevragen van de directie en anderen;
- Evaluieren van de interne beheersingsmaatregelen en systemen in relatie tot fraude;
- Het evalueren van de argumenten voor significante ongebruikelijke transacties;
- Het beoordelen van schattingen in verband met mogelijke sturing;
- Het beoordelen van de juistheid van handmatige journaalposten;
- Zorgen voor een passend niveau van professioneel-kritische houding tijdens het controleproces.

Tijdens onze controle van de jaarrekening 2012 zijn ons geen aanwijzingen van fraude gebleken.

Wij zijn onafhankelijk

Wij hebben de naleving van de externe onafhankelijkheidsregels over onze dienstverlening in 2012 bewaakt. Wij bevestigen dat wij deze onafhankelijkheidsvereisten hebben nageleefd.

5.4. U heeft voldaan aan de Wet openbaarmaking uit publieke middelen gefinancierde topinkomens

Op grond van de Wet openbaarmaking uit publieke middelen gefinancierde topinkomens ('Wopt') moeten beloningen, waaronder voorzieningen ten behoeve van toekomstige beloningen, zoals pensioen en ontslaguitkeringen, in de jaarrekening worden vermeld als deze de gemiddelde ministersbeloning (voor 2012 € 194.000) te boven gaan. Bij onze controle hebben wij vastgesteld dat de Wopt wordt nageleefd door provincie Flevoland. Er waren in 2012 geen beloningen die de Wopt grens te boven gaan. Met ingang van 2013 is deze wet gewijzigd in de Wet Normering Topinkomens (WNT). In de bijlage gaan wij nader in op welke effecten deze wet heeft op de provincie.

6. Single Information Single Audit (SISA)

Wij hebben in onze controle specifieke werkzaamheden verricht om een oordeel te kunnen geven over de getrouwheid en rechtmatigheid van de financiële verantwoordingsinformatie in de bijlage inzake SISA bij de jaarrekening 2012 van provincie Flevoland. Onze werkzaamheden hebben gevareerd tussen het beoordelen van de interne beheersing en het uitvoeren van detailcontroles. In de bijlage bij de jaarrekening zijn twee typen indicatoren opgenomen:

- Indicatoren (bedragen en andere kwantitatieve gegevens, veelal prestatie-indicatoren), die van invloed zijn op de financiële vaststelling.
- Indicatoren, zonder invloed op de financiële vaststelling.

Voor de eerste indicator geldt dat er een relatie is tussen de jaarrekening en de bijlage. Wij hebben op deze indicatoren een reguliere rechtmatigheidscontrole uitgevoerd en indien specifiek gevraagd is de deugdelijke totstandkoming van de indicator beoordeeld. De tweede indicator heeft normaliter geen directe relatie met de provinciale jaarrekening. Deze indicatoren zijn noodzakelijk voor het departementale jaarverslag. Bij deze indicatoren hebben wij alleen de deugdelijke totstandkoming van de indicator beoordeeld.

Voor de bevindingen uit onze controle gelden op grond van het Besluit accountantcontrole decentrale overheden ('Bado') zwaardere rapporteringtoleranties dan voor andere onderdelen van de reguliere jaarrekening.

In dit rapport van bevindingen hebben wij per specifieke uitkering fouten en onzekerheden, boven een vastgestelde financiële grens, opgenomen voor zover deze niet door de provincie zijn gecorrigeerd. De financiële grens is afhankelijk gesteld van de omvangsbasis van de regeling. De omvangsbasis wordt gebaseerd op de gevraagde indicator.

Bij een gevraagde indicator van "bestedingen gedurende het jaar" wordt de omvangsbasis bijvoorbeeld gevormd door de bestedingen in de regeling.

De financiële grens is per specifieke uitkering:

- € 10.000 indien de omvangsbasis kleiner dan of gelijk is aan € 100.000;
- 10% indien de omvangsbasis groter dan € 100.000 en kleiner dan of gelijk aan € 1.000.000;
- € 100.000 indien de omvangsbasis groter dan € 1.000.000 is.

De rapporteringstolerantie heeft geen consequenties voor de omvang en aard van de controle van specifieke uitkeringen. Het gaat alleen om het rapporteren van de waargenomen fouten en onzekerheden voortkomende uit de accountantscontrole.

Op basis van de nota verwachtingem accountantscontrole uitgegeven door het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties rapporteren wij door onderstaande voorgeschreven tabel over de geconstateerde fouten of onzekerheden per regeling.

Nr	Naam specifieke uitkering of overige	Totalle fout of onzekerheid per specifieke uitkering	Totalle omvang van de fout of de onzekerheid (in Euro's)	Toelichting fout/onzekerheid
E11	Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (NSL)	Geen	Niet van toepassing	Niet van toepassing
E11_2010	Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (NSL)_Hernieuwde uitvraag 2010	Geen	Niet van toepassing	Niet van toepassing
E27	Brede doeluitkering verkeer en vervoer	Geen	Niet van toepassing	Niet van toepassing
F3	Verzameluitkering EL&I	Geen	Niet van toepassing	Niet van toepassing
F7	Subsidieregeling sterkties in de regio (Pieken in de delta)	Geen	Niet van toepassing	Niet van toepassing
H8	Doeluitkering Jeugdzorg (Bureau Jeugdzorg + Zorgkosten Jeugdzorg)	Geen	Niet van toepassing	Niet van toepassing

Tabel 1 Bevindingen SISA-bijlage

Bijlage: de volgende ontwikkelingen zijn van invloed op uw provincie

Signalen en aanbevelingen vanuit de publieke managementletter voor gemeenten ook van toepassing op Flevoland

In de zomer van 2012 heeft de Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants een publieke managementletter uitgebracht die is gebaseerd op kennis van accountants die werkzaam zijn in de sector. In de publieke managementletter met de titel Taak op taak, risico op risico geven deze accountants signalen en aanbevelingen voor een aantal thema's. In dit accountantsverslag geven wij een samenvatting van de thema's die ook van belang kunnen zijn voor de provincie Flevoland.

Taak op taak vraagt om een langtermijnvisie

Binnen de overheid is al enige jaren sprake van een decentralisatietendens. In het regerakkoord is deze tendens nog eens benadrukt. Er worden steeds meer taken van de Rijksoverheid overgeheveld naar provincies en gemeenten, terwijl dit vaak gepaard gaat met een budgetkorting. De volgende aanbevelingen worden gegeven bij deze trend:

- Breng concreet in beeld welke risico's met de uitvoering van de nieuwe of gewijzigde taak (bijvoorbeeld op gebied van natuur) kunnen ontstaan en kwantificeer deze. Dit geldt ook voor de verdeling van de verantwoordelijkheden en bevoegdheden. Als sprake is van een budgetkorting onderzoek dan ook hoe de taak efficiënter en innovatiever kan worden uitgevoerd. Denk hierbij ook na over samenwerking en preventiemaatregelen waardoor aanspraken kunnen worden beperkt.
- Zorg dat de interne beheersing klaar is voor de komst van nieuwe taken of de uitbreidung van bestaande taken. Als de fundamenteen van de bedrijfsvoering op orde zijn, kan de provincie reguleren en nieuwe taken gemakkelijker laten doorlopen en blijven beheersen.
- Zorg voor voldoende materiekennis over de nieuwe of gewijzigde taken, ook als deze aan derden worden uitbesteed. Deze kennis moet niet alleen op het uitvoerende niveau aanwezig zijn, maar ook op het gebied van de financiële planning en control.

- Sluit de in dit kader gemaakte beleidswijzigingen en strategische heroverwegingen aan op een meerjarig sluitende begroting. Bewaar hierbij het totaaloverzicht en versnijper niet te veel over beleidsvelden, sectoren en diensten. Pas gevoeligheidsanalyses toe, reken scenario's en ramingen door, gebruik externe (benchmark)informatie en wees alert op planoptimisme en actualisatie van oud beleid. Zo wordt de meerjarenramming een belangrijk stuur- en beheersingsinstrument. Voorkom verrassingen en houdt Provinciale Staten tijdig op de hoogte van veranderingen. Ook als het tegenzit.

Bij samenwerking lijkt niemand verantwoordelijk

Gemeenten en provincies zijn in de huidige omgeving steeds op zoek naar een meer efficiënte en effectieve uitvoering van taken en activiteiten. De noodzakelijke schaalgrootte wordt veelal gezocht in samenwerking met andere provincies, gemeenten of private partijen. In de praktijk blijkt de aansturing en beheersing van het samenwerkingsverband vaak nog onderbelicht te zijn. Dit vraagt om nieuwe zakelijkheid.

- Maak heldere afspraken met de samenwerkende partij en leg deze vast.
- Zorg bij aanbesteding van taken voor voldoende eigen kennis en een degelijk bestek waarin de kwaliteit van de dienstverlening wordt omschreven.
- Analyseer vooraf wat er met de vermogens- en liquiditeitspositie gebeurt wanneer een derde partij garanties en borgstellingen eist.
- Maak een governance-overzicht van verbonden partijen en samenwerkingsverbanden en actualiseer dit regelmatig.

Digitalisering is een eiland

Digitalisering speelt een steeds grotere rol in de maatschappij. Burgers en bedrijven maken in toenemende mate gebruik van sociale media en verwachten dat ook van de overheid. Steeds meer gemeenten en provincies steken energie in het ontwikkelen van digitale dienstverlening. Dergelijke automatiseringsprojecten vragen forse investeringen en de inzet van specialistische kennis. Het toenemende gebruik van digitale middelen brengt ook risico's met zich mee op het gebied van informatiebeveiliging. Toch wordt digitalisering door veel overheidsinstellingen nog gezien als een eiland, een losstaand geheel. De samenhang met en de beoogde bijdrage aan de productiviteit en doelstellingen van de organisatie onthullen vaak.

De aanbeveling is dan ook om te zorgen voor digitale governance en control:

- Veranker ICT in het strategische beleid en de governance van de provincie. Benader ICT als de ruggengraat van de bedrijfsvoering en de basis voor de dienstverlening en (arbeids)productiviteitsverbetering.
- Regel voor ICT-projecten voor overkoepelend projectmanagement, waarbij verder wordt gekeken dan het project zelf en projecten in relatie tot elkaar worden bezien. Besteed aandacht aan de koppeling met reeds bestaande ICT-voorzieningen.
- Zet informatiebeveiliging meer prominent op de agenda van het college van GS en de Provinciale Staten.
- Zorg voor een goede afstemming tussen de ICT-functie en de gebruikers in de provincie.

Regeeraakkoord riskant voor gemeenten en provincies

De voorgenomen decentralisatie van taken naar gemeenten en provincies in combinatie met een korting op geld voor die taken is riskant. Dat schrijven de Raad voor het openbaar bestuur (Rob) en de Raad voor de financiële verhoudingen (Rfv) in december 2012 in een brief aan minister Ronald Plasterk (BZK) over het regeeraakkoord. Recent zijn afspraken gemaakt in een bestuursakkoord over de uitwerking van bepalingen in de wet HOF, schatkistbankieren en het btw-compensatiefonds. Hiermee zijn weliswaar de 'scherpe kanten' van deze maatregelen verzacht, maar voor de wet HOF en het schatkistbankieren blijven de instrumenten bestaan en de bezuiniging die was gekoppeld aan de afschaffing van het btw-compensatiefonds eveneens.

Belangrijkste vraag blijft of de stapeling van bezuinigingen in het regeeraakkoord, in samenhang met de decentralisatie en wijzigingen bij

bestaande taken, door de gemeenten en provincies kan worden geabsorbeerd. Het is daarom belangrijk in dit kader om bestaande ambities te heroverwegen en de effecten van het Regeeraakkoord te verwerken in een meer jarenbegroting. De knelpunten en risico's voor uw provincie worden dan zichtbaar.

De Wet Normering Topinkomens is op 1 januari 2013 in werking getreden

De Eerste Kamer heeft op 13 november 2012 het wetsvoorstel inzake normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector, (hierna: "WNT") aangenomen. Als gevolg van de WNT wordt de contractvrijheid in de (semi)publieke sector ingrijpend beperkt. Niet alleen de beloning wordt wettelijk gemaximeerd, maar ook de afvloeiingsregeling wordt begrensd op € 75.000. De wet loopt daarmee voortuit op de wijzigingen in het ontslagrecht die het kabinet in het Regeeraakkoord heeft aangekondigd.

Drie beloningsregimes

De WNT kent drie beloningsregimes. In het eerste regime mag de bezoldiging van topfunctionarissen niet uitstijgen boven een beloningsmaximum van € 187.340 (gebaseerd op 130 procent van het brutosalaris van een minister). Dit beloningsregime geldt voor de publieke sector en voor semipublieke instellingen als het onderwijs, de publieke omroep, drinkwaterbedrijven, woningbouwcorporaties en de zorg. In het tweede regime mag de beloning niet uitstijgen boven de voor die sector door de minister vast te stellen 'sectorale norm'. Deze norm zal worden vastgesteld voor zorgverzekeraars. Het derde regime houdt in dat het kabinet de beloning niet normeert. Dit geldt voor bepaalde scheepvaartorganisaties. De toewijzing van instellingen aan de regimes kan door de minister worden gewijzigd.

Van toepassing op bestuurders, toezichthouders en management

De WNT is van toepassing op de 'topfunctionarissen' van een organisatie. Dit zijn meestal de bestuurders, toezichthouders, de hoogste ondergeschikten binnen een organisatie en degene die belast zijn met de dagelijkse leiding. Voor toezichthouders geldt een norm van 5-7,5 % van de maximale bezoldiging die voor de instelling geldt. De WNT geldt ook voor interim-contracten van meer dan 6 maanden, bijvoorbeeld bij inhuur via een management-bv of adviesbureau.

Voor alle organisaties geldt dat de beloning van bestuurders openbaar wordt gemaakt. Deze verplichting geldt ook voor andere werkenners als hun beloning uitstijgt boven het geldende beloningsmaximum.

Gemaximeerde ontslagvergoeding

In de eerste twee regimes wordt de gemaximeerde ontslagvergoeding ingevoerd. De vertrekvergoeding mag niet meer dan een jaarsalaris bedragen, en maximaal € 75.000. Uitzonderingen worden niet toegestaan, alleen lijken bepaalde wachtgelduitkeringen buiten schot te blijven. De WNT verbiedt alternatieve oplossingen om onder het maximum uit te komen, zoals het langer in dienst blijven terwijl geen arbeid meer wordt verricht. Van de wet afwijkende afspraken zijn nietig. Dit leidt ertoe dat een betaling die de norm overschrijdt, onverschuldigd is betaald.

Toezicht op naleving

Het wetsvoorstel geeft de minister ingrijpende handhavingsbevoegdheden. De minister kan de topfunctionaris en zijn werkgever, zo nodig met een last onder dwangsom, dwingen om betalingen in strijd met de wet ongedaan te maken. Een betaling in strijd met de wet kan de minister als onverschuldigde betaling opeisen. Op ons als accountants rust een meldingsplicht. Pensioenfondsen, verzekeraars en de belastingdienst moeten desgevraagd inlichtingen verschaffen over ontslagvergoedingen. Het toezicht op de naleving van de WNT zal dus strikt zijn.

Overgangsregeling

De WNT kent een overgangsregeling. Daarbij is de datum van 6 december 2011, toen de Tweede Kamer het wetsvoorstel aanmaan, bepalend. De tot 6 december 2011 overeengekomen beloningsafspraken worden gehonoreerd gedurende 4 jaar. Daarna vindt een afhouw plaats in 3 jaar tot het voor de organisatie geldende maximum. Indien een contract voor bepaalde tijd wordt verlengd, geldt echter direct het nieuwe regime. Wijzigingen in de beloning of de duur van de arbeidsovereenkomst die tussen 6 december 2011 en inwerkingtreding van de wet zijn overeengekomen genieten geen bescherming van het overgangsrecht.

Gevolgen voor uw organisatie

Voor bestuurders, toezichthouders en managers in de semipublieke sector, waaronder uw organisatie, heeft de WNT ingrijpende gevolgen. Verdere aanscherping van de gestelde normen zal waarschijnlijk volgen.

Het is noodzakelijk om bij alle overeenkomsten, beloningsafspraken en vertrekregelingen rekening te houden met de WNT. Daarnaast is het van belang de nadere invulling van de WNT goed te volgen.